

بررسی نقش عوامل فرهنگی-اجتماعی، مدیریتی و کالبدی در توسعه شهر جناح^۱

علی راستگو

دانشجوی دکتری جغرافیا، واحد لارستان، دانشگاه آزاد اسلامی، لارستان، ایران

عبدالرسول قنبری^۲

استادیار گروه جغرافیا، واحد لارستان، دانشگاه آزاد اسلامی، لارستان، ایران

احمد انصاری لاری

استادیار گروه جغرافیا، واحد لارستان، دانشگاه آزاد اسلامی، لارستان، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۰۹/۲۰ تاریخ صدور پذیرش: ۱۳۹۸/۰۶/۲۵

چکیده

توسعه فیزیکی و رشد شهرهای ایران تا چند دهه‌ی پیش، هماهنگ و متناسب با نیازهای جامعه شهری بود. با بروز تحولات جدید، شهرها به سرعت دگرگونی‌هایی را پذیرا شدند. این دگرگونی‌ها منجر به توسعه نواحی شهری گردیدند. مهمترین مسأله‌ای که در برابر توسعه شهری قرار می‌گیرد مکان‌استقرار آنهاست. عوامل مهمی در استقرار و پیدایش یک شهر نقش دارند که از جمله این عوامل، پدیده‌های فرهنگی-اجتماعی، مدیریتی و کالبدی می‌باشد. هدف از این پژوهش بررسی نقش عوامل مذکور در توسعه شهر جناح می‌باشد. در این تحقیق جهت برآورد حجم نمونه از روش نمونه‌گیری کوکران با سطح اطمینان ۹۵٪ و احتمال خطای ۵٪ استفاده شده است. براین اساس برای بررسی نقش عوامل غیرطبیعی (اجتماعی-فرهنگی، کالبدی و مدیریتی) در توسعه شهر جناح ۳۸۴ نفر بصورت نمونه‌گیری ساده مورد پرسشگری قرار گرفتند. پس از جمع‌آوری اطلاعات در محیط‌های نرم‌افزاری SPSS نسبت به تحلیل داده‌ها اقدام گردید. با توجه به نتایج تحقیق نقش عوامل مذکور در توسعه شهر با توجه به مقدار کای اسکوتر عوامل فرهنگی-اجتماعی (۱۱۳/۰۶۳) درصد، عوامل مدیریتی (۲۳۷/۰۴۲) درصد و عوامل کالبدی (۳۴۷/۰۲۱) درصد، معنادار بودن نتیجه به لحاظ آماری در سطح ۹۹ درصد، مشخص گردید که بین توسعه شهر جناح و عوامل مذکور ارتباط و همبستگی وجود دارد.

کلمات کلیدی: توسعه شهری، شهر جناح، عوامل کالبدی، عوامل مدیریتی

۱- این مقاله مستخرج از رساله دکتری علی راستگو با عنوان "کاربرد مطالعات جغرافیایی در توسعه شهری باتاکید برژئومورفولوژی و اقلیم (مطالعه موردی شهر جناح)" باراهنمایی دکتر عبدالرسول قنبری و مشاوره دکتر احمد انصاری لاری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد لارستان بوده است.

۲- (نویسنده مسئول) Dr.ghanbari121@yahoo.com

مقدمه

سکونتگاه‌های انسانی اعم از شهر و روستا با هر جمعیت و کارکردی که در پهنه‌کره زمین قرار گرفته باشند تحت تاثیر شرایط جغرافیایی قرار دارند که بخش اعظمی از ویژگی‌های طبیعی و انسانی را به خود اختصاص می‌دهند. تاثیر این عوامل بر استقرار سکونتگاه‌های انسانی بسیار مشهود است، بدیهی است که اولین گام در هر نوع برنامه ریزی توسعه پایدار سکونتگاه‌ها، داشتن شناختی جامع از چگونگی پراکندگی، موقعیت و جمعیت سکونتگاه‌ها می‌باشد، به علاوه برای انسجام و یکپارچگی مکانی - فضایی، توسعه اقتصادی - اجتماعی، فیزیکی - کالبدی، کاهش نابرابری‌های کمی - کیفی میان حوزه‌های شهری - روستایی و رسیدن به اهداف قابل تحقق توسعه ملی، شناخت و تحلیل فضاهای سکونت‌ی بعنوان بستر استقرار انسان از اهمیت وافری برخوردار است (شیرازیان، ۱۳۷۵: ۴۵). با توجه به رشد سریع شهرنشینی و نیاز گسترده برای اشغال فضا و توسعه جوامع شهری، برنامه‌ریزان به این مهم توجه نشان داده‌اند. در سطح جهان و کشور ایران تحقیقات گسترده‌ای در زمینه توسعه شهری انجام شده است که مهمترین تحقیقات صورت گرفته در داخل و خارج کشور بدین شرح می‌باشد:

کیانی و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی توسعه فیزیکی - کالبدی شهر فونج بر اساس راهبرد رشد هوشمند پرداختند که نتایج حاصل از بررسی رابطه هوشمند و کاهش هزینه‌های توسعه بر اساس آزمون T نشان داد که مقدار معناداری با سطح کمتر از ۰/۰۱ می‌باشد. بنابراین با اطمینان ۹۹٪ می‌توان اذعان نمود که راهبرد رشد هوشمند در کاهش هزینه‌های شهر فونج موثر خواهد بود. در صورت اجرای راهکارهای رشد هوشمند در شهر فونج میزان هزینه‌های اقتصادی و تخریب محیط زیست کاهش می‌یابد و باعث افزایش کیفیت محیط زندگی و رضایت شهروندی از محیط زندگی خواهد شد.

حاتمی نژاد و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی مکانیابی بهینه توسعه فیزیکی شهر مراغه با تاکید بر توسعه پایدار شهری پرداختند که نتایج پژوهش نشان می‌دهد شهر مراغه در توسعه فیزیکی خود از هیچ‌گونه الگویی تبعیت نکرده است. این شهر به دلیل محصور بودن در بین ارتفاعات بلند، باغات درجه یک، رودخانه صوفی چای، راه آهن، اراضی نظامی، گسترش حاشیه‌نشینی در پیرامون خود و همچنین حالت گودی بودن شهر و مشکل دفع آب‌های سطحی، تنها دو گزینه بعنوان جهات مناسب توسعه فیزیکی پیش رو دارد؛ یکی در قسمت مرکزی شهر که دارای زمین‌های خالی با بافت‌های روستایی پراکنده است و دیگری اراضی نیمه هموار و تپه‌ماهوری واقع در غرب و جنوب غربی شهر می‌باشد. ابراهیم زاده (۱۳۹۵) به بررسی نقش پارامترهای جغرافیایی بر الگوهای توسعه فیزیکی شهرها (مورد شناسی شهر صوفیان) و نیز عوامل مؤثر بر آن پرداخته است که نتایج حاکی از آنست که عوامل محیطی نقش چندانی در توسعه فیزیکی شهر صوفیان ایفاء نکرده‌اند، لیکن موقعیت جغرافیایی شهر صوفیان مؤثرترین عامل در توسعه فیزیکی شهر صوفیان می‌باشد. از طرف دیگر، عامل فاصله از شهر تبریز، عاملی تعیین کننده در توسعه فیزیکی شهر صوفیان می‌باشد و نهایتاً اینکه توسعه فیزیکی شهر صوفیان در طی دهه اخیر هوشمند نبوده است. نصیری و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه فیزیکی شهرهای کوچک در طی دو دهه اخیر (مطالعه موردی گرمدره) پرداختند که بر اساس نتایج تحقیق منطقه مورد مطالعه در فرآیند توسعه فیزیکی خود در چند دهه اخیر رشد سریعی را پشت سر گذاشته که در نتیجه منجر به تغییر کاربری اراضی، عدم تناسب ویژگی‌های اراضی با اصول شهر سازی،

افزایش مهاجرت و به تبع آن رشد جمعیت شده است. سرور و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی الگوی بهینه توسعه فیزیکی شهر بانه بر اساس شاخص های توسعه میان افزا پرداختند که در نهایت ۵ سایت به عنوان سایت های مستعد جهت توسعه انتخاب شده است که سایت شماره ۱ دارای بیشترین امتیاز و به ترتیب سایت های شماره ۲، ۵، ۴ و ۳ قرار دارند و به جرات می توان گفت که توسعه میان افزا بهترین راه حل در جهت توسعه شهری با توجه به افزایش روز افزون جهت شهر بانه است.

احمدی و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی محدودیت های توسعه فیزیکی شهرها (مطالعه موردی: شهر سردشت) پرداختند نتایج بدست آمده بیانگر آن است که شهر سردشت به لحاظ موقعیت قرارگیری جهت توسعه با محدودیت زیادی از سه جهت جغرافیایی غرب، شمال و شرق مواجه است و از جهت جنوب نیز توسعه فیزیکی روی زمین های کشاورزی و باغات صورت گرفته است. همچنین نتایج نشان می دهد که از مجموع حدود ۳۱۲ / ۶ هکتار، ۵۹ / ۸ درصد محدوده مکان های کاملاً مناسب و ۳۶ / ۰۸ درصد از مجموع محدوده مورد مطالعه محدوده کاملاً نامناسب را شامل می شود. یافته های فوق می تواند مدیران شهر سردشت را با محدودیت های توسعه فیزیکی شهر آشنا و راهکارهای اجرایی برخورد منطقی با آنها را ارائه نماید.

قنبرزاده دربان و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی مکانیابی مناطق بهینه توسعه شهر سبزوار بر مبنای شاخص های محیطی پرداختند که هدف از این پژوهش دستیابی به متغیرهای تأثیرگذار در توسعه فیزیکی شهر و دستیابی به الگویی که توسعه ی آتی شهر سبزوار را با کم ترین خسارت به محیط طبیعی مکان یابی نماید، می باشد.

تقوایی و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی و تحلیل فضایی توسعه فیزیکی شهر اقلید با استفاده از روش AHP پرداختند، نتایج حاصل از تحقیق حاضر نشان می دهد که عوامل کالبدی و اجتماعی در شکل دهی شهر اقلید موثر بوده است.

هاگتون^۱ (۱۹۹۷) در پژوهشی با عنوان مدل های توسعه شهری پایدار به این نتیجه رسیده است که یک شهر پایدار فضایی است که اکثر قریب به اتفاق ساکنانش از سکونت در فضا احساس رضایت داشته باشند.

سانوف^۲ (۲۰۰۰) معتقد است مشارکت مردمی در توسعه شهری به معنی همکاری مردم در دنبال نمودن اهدافی است که خود را تعریف کرده اند.

ریچارد و همکاران^۳ (۲۰۰۲) در پژوهشی با عنوان تقسیمات شهری و برنامه ریزی شهر لیورپول، اظهار می کند: از جمله عوامل اقتصادی که شهر را به وجود می آورد و به آن نقش می دهد، نوع فعالیت اقتصادی حاکم بر شهر است. این فعالیت ناشی از امکانات مساعد ناحیه ای روستاهای پیرامونی آن است و در این ارتباط، عامل ارتباطات و حمل و نقل نقش مهمی را به عهده داشته و دارد، زیرا به نقل و انتقال منابع اولیه و کالاهای مورد نیاز مراکز شهری و دیگر محصولات کشاورزی تسریع می بخشد و در آن نواحی که امر ارتباط آسان است، مراکز شهری بیشتری شکل می یابند.

¹ Houghton, G.

² Sanoff, Henry.

³ Richar, Peiser.

دلی پریسکل^۱ (۲۰۰۳) در پژوهش خود رابطه مشارکت مردمی و توسعه شهری را رابطه ای دوطرفه شامل کسب اطلاعات از مردم و در ادامه ارائه ایده ها، مشکلات و نگرانی‌ها به آنان، تعریف نموده است.

یانگ^۲ و همکاران (۲۰۰۸) در پژوهشی با عنوان ارزیابی و پهنه بندی تناسب زمین برای توسعه شهر، با استفاده از روش ای اچ پی و سنسجش از دور در قالب سیستم اطلاعات جغرافیایی، سیستمی را برای مدیریت کاربری زمین در توسعه شهر چانگهای چین ارائه نمودند.

وانگ^۳ و همکاران (۲۰۰۸) در پژوهشی اظهار می‌کنند که مشارکت لازمه توسعه شهری است و برنامه‌ریزی های مشارکتی در جوامع شهری، سبب ارتقای کیفی جوامع شهری و گرایش به توسعه ای خودجوش از درون جامعه می-گردد. مشارکت مفهومی ذاتی در جوامع بشری است که برای تحکیم آن، نیاز به برنامه ریزی از پایین به بالا و ارتباط بین همه مولفه های موجود در این زمینه است.

هیون^۴ و همکاران (۲۰۱۰) در مقاله‌ای با عنوان مدل استراتژیک برای رشد پایدار شهری، اشاره دارد به اینکه در ادبیات برنامه ریزی شهری، توسعه شهری غالباً از نگرش کالبدی- فضایی مورد بررسی قرار گرفته و الگوها و راهکارهای متعددی در این رابطه ارائه شده است. لی و دیگران معتقدند که در شهرهای امروزی از نگرش پایداری، از بعد محیط فیزیکی، ما نیازمند راهبردهای اجرایی برای حل انبوهی از مشکلات چون: ترافیک شدید، آلودگی های محیطی، کاهش فضاهای عمومی، کمبود مسکن مقرون به صرفه، تباهی حاشیه های قدیمی و پراکنش شهری هستیم.

نوری^۵ و همکاران (۲۰۱۳) در مطالعه ای با عنوان استفاده از مدل‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره برای تصمیم‌گیری‌های زیست محیطی و اولویت بندی فضایی در شهرهای جدید، به انتخاب مکان برای ۴ شهر جدید اصفهان پرداخته اند. روش به کار گرفته، بر اساس روش دلفی و پرکردن پرسشنامه تعیین شده است. معیارهای مورد بررسی شامل موارد زیر بوده است: فیزیکی، بیولوژیکی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و پراکنش آلودگی. معیار فیزیکی در اولویت تعیین محل شهر جدید انتخاب گردید. معیار فیزیکی شامل موارد زیر می باشند: آب و هوا، منابع آب، ژئومورفولوژی و سنگ شناسی، توپوگرافی و لندفرم و قابلیت اراضی.

به طور کلی هدف این پژوهش دستیابی به شناخت پایه ای از محیطی است که بستر و میدان عمل تمام فعالیت های انسانی به شمار می‌آید. انجام این مطالعات پایه‌ای از آن نظر حائز اهمیت است که پدیده های موجود در سطح زمین از نظر شکل و پراکندگی یکسان نبوده و منشا پیدایش آن ها از قانون مندی‌های همسانی تبعیت نمی‌کند. شناخت خصوصیات جغرافیایی محیط از لحاظ طبیعی، اجتماعی، کالبدی و اقتصادی توان بالقوه‌ای برای مناطق مختلف محسوب شده و موجب شناخت بیشتر و بهتر از محیط از یک طرف و از طرف دیگر امکان هرگونه حرکت اندیشمندانه در محیط از سوی انسان در قالب یک سیستم منطقه‌ای را فراهم می‌کند.

¹ Delli priscoli

² Yang , f, et al.

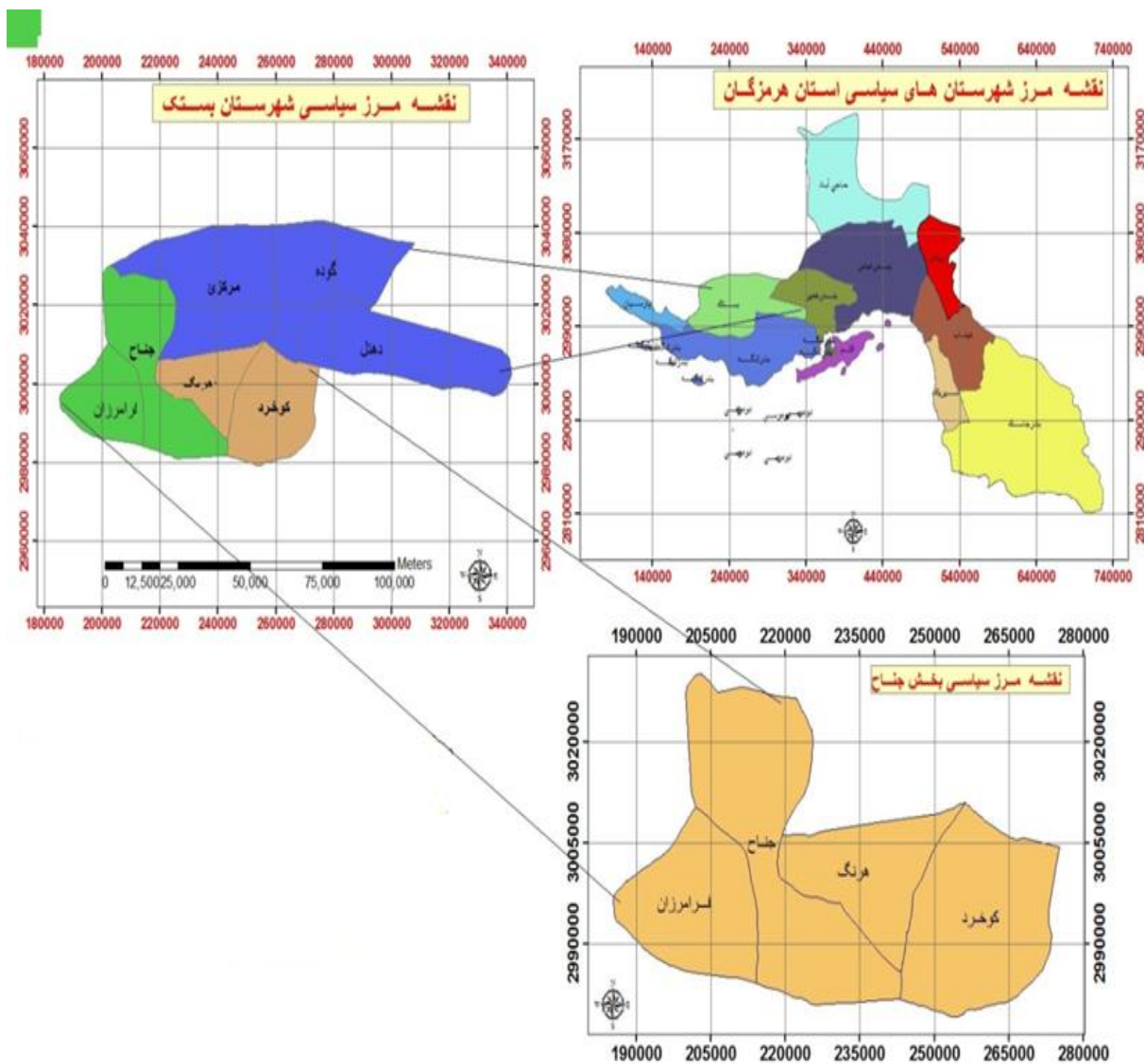
³ Wang , xiaojun and zhenrong

⁴ Heewon , Lee.

⁵ Nuori , j. Maghsoudlou, B. Aboushahab. Z.

با توجه به اهمیت موضوع و تاثیر عوامل مذکور در توسعه شهر جناح در این رساله سعی بر این است که تاثیر این عوامل بر توسعه فیزیکی و شهری شهر جناح مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد. منطقه مورد مطالعه

شهر جناح با مختصات جغرافیایی ۲۶ درجه و ۵۶ دقیقه عرض شمالی و ۵۵ درجه و ۳۵ دقیقه طول شرقی؛ در ۱۵۰ کیلومتری جنوب لارستان و ۳۳ کیلومتری جنوب بستک هرمزگان قرار دارد. از نظر سیاسی جزئی از شهرستان بستک هرمزگان است؛ که از شمال به بخش مرکزی، از جنوب به بخش شیبکوه، از شرق و جنوب شرق به شهرستان بندرلنگه، از غرب به پارسیان و از شمال غرب به استان فارس محدود می شود و با ارتفاع متوسط ۳۰۰ متر از سطح دریا در دشتی هموار قرار گرفته است (راستگو، ۱۳۹۰). جمعیت شهر جناح بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵، حدود ۶۹۱۰ نفر بوده است (شکل ۱).

شکل ۱: موقعیت جغرافیایی شهر جناح در استان و شهرستان
منبع: نگارندگان

روش شناسی تحقیق

بررسی ویژگی های فرهنگی - اجتماعی، مدیریتی و کالبدی منطقه مورد مطالعه برحسب مورد صورت گرفته است که مراحل مختلف بدین شرح می باشد:

در ابتدا پس از مطالعه متون برنامه‌ریزی شهری و نقش عوامل جغرافیایی در روند توسعه شهری و تلاش در تلفیق این دو شاخه، رابطه بین فضا، مکان و شرایط موجود در تامين وضعیت توسعه شهری بررسی شده است. روش مورد استفاده در این تحقیق توصیفی - تحلیلی با اهداف کاربردی بوده که به منظور دستیابی به اهداف تحقیق و پاسخ به سئوالات مطرح شده در آغاز با استفاده از مطالعات اسنادی (کتابخانه ای) و روش های نرم افزاری و اینترنتی به مطالعه مبانی نظری تحقیق حاضر پرداخته شده و سپس جهت برآورد حجم نمونه از روش نمونه‌گیری کوکران با سطح اطمینان ۹۵٪ و احتمال خطای ۵٪ استفاده شده است. بر این اساس برای بررسی نقش عوامل غیر طبیعی (اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و مدیریتی) در توسعه شهر جناح ۳۸۴ نفر بصورت نمونه گیری ساده مورد پرسشگری قرار گرفتند. پس از جمع‌آوری اطلاعات و پردازش آنها در محیط های نرم افزاری spss نسبت به تحلیل داده‌ها اقدام گردید.

بررسی و تجزیه و تحلیل داده ها

در این قسمت از پژوهش ابتدا برای تحلیل استنباطی نتایج، از آزمون ضریب همبستگی استفاده گردیده است، بنابراین لازم است تا پیش فرض های مورد نیاز جهت کاربرد آزمون های پارامتریک بررسی گردد.

جدول ۱ نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده ها

ابعاد	آزمون کولموگروف - اسمیرنوف	
	آماره Z	سطح معناداری نتیجه
اجتماعی - فرهنگی	۱/۵۴۶	۰/۷۶ نرمال
مدیریتی	۱/۶۵۴	۰/۶۵ نرمال
کالبدی	۱/۸۷	۰/۹۸ نرمال

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

مفروضه نرمال بودن باقیمانده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف بررسی می‌شود. نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف نشان داد باقیمانده‌ها برای بعد اجتماعی - فرهنگی $P=0/76$ ، بعد مدیریتی $p=0/65$ و همچنین بعد کالبدی $p=0/98$ می‌باشد که نرمال است (جدول ۱).

آمار توصیفی متغیرهای مورد بررسی

هنگامی که توده‌ای از اطلاعات کمی برای تحقیق، گردآوری می‌شود، ابتدا سازماندهی و خلاصه کردن آنها به طریقی که به صورت معنی داری قابل درک و ارتباط باشند، ضروری است. روش های آمار توصیفی به همین منظور به کار برده می‌شوند. غالباً مفیدترین و در عین حال اولین قدم در سازماندهی داده‌ها مرتب کردن داده‌ها بر اساس یک ملاک منطقی است و سپس استخراج شاخص های مرکزی و پراکندگی می‌باشد. در یک جمع بندی با استفاده مناسب از روش های آمار توصیفی می‌توان دقیقاً ویژگی های یک دسته از اطلاعات را بیان کرد. آمار توصیفی همیشه برای تعیین و بیان ویژگی های اطلاعات پژوهش‌ها به کار برده می‌شوند.

اکنون آمار توصیفی متغیرها را مورد بررسی قرار می‌دهیم. در ابتدا جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، آمارهای توصیفی داده‌ها محاسبه می‌گردد (جدول ۲).

جدول ۲ آمار توصیفی متغیرهای مورد بررسی

متغیرها	تحولات مدیریتی	تحولات کالبدی	تحولات فرهنگی - اجتماعی
میانگین	۳	۴	۳
میانه	۳	۳	۳
ماکسیمم	۵	۵	۵
مینیمم	۲	۲	۲
انحراف معیار	۰/۴۸۳	۰/۵۲۷	۰/۷۰۷
چولگی	۰/۱۶۵	۰/۸۵۳	۰/۰۵۵
کشدگی	۰/۱۲۴	۱/۱۰۷	۰/۵۹۵
مشاهدات	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

یافته‌های مربوط به بررسی عوامل مدیریتی در توسعه شهر جناح

جدول شماره ۳ نتایج آزمون خی دو برای بررسی رابطه توسعه فیزیکی شهر جناح و عوامل مدیریتی را نشان می‌دهد. که باتوجه به جدول اعداد ۱۳۷ نفر از پاسخگویان نقش عوامل مدیریتی را در توسعه شهر جناح زیاد و تعداد ۱۹۹ نفر از پاسخگویان در حد متوسط پاسخ داده‌اند.

جدول ۳ فراوانی رتبه ای پاسخگویان

طبقات	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	اختلاف دو فراوانی
کم	۳۱	۹۶	-۶۵
متوسط	۱۹۹	۹۶	۱۰۳
زیاد	۱۳۷	۹۶	۴۱
خیلی زیاد	۱۷	۹۶	-۷۹
جمع	۳۸۴	---	-----

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

جدول ۴ رابطه توسعه فیزیکی شهر جناح و عوامل مدیریتی با استفاده از آزمون کای اسکوتر

آماره	مقادیر
کای اسکوتر (chi-squar)	۲۳۷/۰۴۲
درجه آزادی (df)	۳
سطح معناداری (sig)	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

جدول ۴ نتیجه آزمون مبنی بر رابطه توسعه فیزیکی شهر جناح با استفاده از کای اسکوتر (Chi-Squar) را نشان می‌دهد، همانطور که ملاحظه می‌شود، با توجه به سطح معنی داری از کوچکتر ۰/۰۵، می‌توان نتیجه گرفت که آزمون به لحاظ آماری معنی دار است و نتیجه بدست آمده حاصل تصادف یا شانس نیست. با مشاهده فراوانی مورد انتظار (۹۶) و فراوانی مشاهده شده در چهار طبقه، می‌توان گفت که با توجه به فرضیه تحقیق، نسبت افرادی که در این پرسشنامه پاسخ متوسط و زیاد داده‌اند بالا می‌باشد، بنابراین با توجه به مقادیر باقیمانده، مقدار کای اسکوتر (۲۳۷/۰۴۲) و معنادار بودن نتیجه به لحاظ آماری، نقش عوامل مدیریتی در توسعه شهر جناح در سطح ۹۹ درصد، تایید می‌گردد.

یافته‌های مربوط به بررسی عوامل کالبدی در توسعه شهر جناح

جدول شماره ۵ نتایج آزمون خی دو برای بررسی رابطه توسعه فیزیکی شهر جناح و عوامل کالبدی را نشان می‌دهد. که با

توجه به جدول تعداد ۲۵۳ نفر از پاسخگویان نقش عوامل مدیریتی را در توسعه شهر جناح زیاد و تعداد ۲۷ نفر از پاسخگویان در حد کم پاسخ داده‌اند.

جدول ۵ فراوانی رتبه ای پاسخگویان

طبقات	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	اختلاف دو فراوانی
کم	۲۷	۹۶	-۶۹
متوسط	۵۶	۹۶	-۴۰
زیاد	۲۵۳	۹۶	۱۵۷
خیلی زیاد	۴۸	۹۶	-۴۸
جمع	۳۸۴	-----	-----

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

جدول ۶ رابطه توسعه شهر جناح و عوامل کالبدی با استفاده از آزمون کای اسکوار (Chi-Squar)

آماره	مقادیر
کای اسکوار (chi-squar)	۳۴۷/۰۲۱
درجه آزادی (df)	۳
سطح معناداری (sig)	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

جدول ۶ نتیجه آزمون مبنی بر رابطه توسعه شهر جناح و عوامل کالبدی با استفاده از کای اسکوار (Chi-Squar) را نشان می‌دهد، همانطور که ملاحظه می‌شود، با توجه به سطح معنی داری از کوچکتر ۰/۰۵، می‌توان نتیجه گرفت که آزمون به لحاظ آماری معنی دار است و نتیجه بدست آمده حاصل تصادف یا شانس نیست. با مشاهده فراوانی مورد انتظار (۹۶) و فراوانی مشاهده شده (۲۵۳) در طبقه زیاد، می‌توان گفت که با توجه به فرضیه تحقیق، نسبت افرادی که در این پرسشنامه پاسخ زیاد داده‌اند بالایی باشد.

بنابراین با توجه به مقادیر باقیمانده، مقدار کای اسکوار (۳۴۷/۰۲۱) و معنادار بودن نتیجه به لحاظ آماری، نقش عوامل کالبدی در توسعه شهر جناح در سطح ۹۹ درصد، تایید می‌گردد.

یافته‌های مربوط به بررسی عوامل اجتماعی - فرهنگی در توسعه شهر جناح

جدول شماره ۷ نتایج آزمون‌های دو برای بررسی رابطه توسعه فیزیکی شهر جناح و عوامل اجتماعی - فرهنگی را نشان می‌دهد.

جدول ۷ فراوانی رتبه ای پاسخگویان

طبقات	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	اختلاف دو فراوانی
کم	۵۷	۹۶	-۳۹
متوسط	۱۵۶	۹۶	۶۰
زیاد	۱۳۸	۹۶	۴۲
خیلی زیاد	۳۳	۹۶	-۶۳
جمع	۳۸۴	-----	-----

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

با توجه به جدول، تعداد ۱۳۸ نفر از پاسخگویان نقش عوامل مدیریتی را در توسعه شهر جناح زیاد و تعداد ۱۵۶ نفر از پاسخگویان در حد متوسط و تعداد ۵۷ نفر از پاسخگویان در سطح کم پاسخ داده‌اند.

جدول ۸ رابطه توسعه فیزیکی شهر جناح و عوامل فرهنگی - اجتماعی با استفاده از آزمون کای اسکوئر

مقادیر	آماره
۱۱۳/۰۶۳	کای اسکوئر (chi-squar)
۳	درجه آزادی (df)
۰/۰۰۰	سطح معناداری (sig)

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

جدول ۸ نتیجه آزمون مبنی بر رابطه توسعه فیزیکی شهر جناح و عوامل فرهنگی - اجتماعی با استفاده از کای اسکوئر (Chi-Squar) را نشان می‌دهد، همانطور که ملاحظه می‌شود، با توجه به سطح داری از کوچکتر ۰/۰۵، می‌توان نتیجه گرفت که آزمون به لحاظ آماری معنی‌دار است و نتیجه بدست آمده حاصل تصادف یا شانس نیست. با مشاهده فراوانی مورد انتظار (۹۶) و فراوانی مشاهده شده در چهار طبقه، می‌توان گفت که با توجه به فرضیه تحقیق، نسبت افرادی که در این پرسشنامه پاسخ متوسط و زیاد داده‌اند بالا می‌باشد، بنابراین با توجه به مقادیر باقیمانده، مقدار کای اسکوئر (۱۱۳/۰۶۳) و معنادار بودن نتیجه به لحاظ آماری، نقش عوامل اجتماعی - فرهنگی در توسعه شهر جناح در سطح ۹۹ درصد، تایید می‌گردد.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات

یکی از موارد مهم فرایند شهرنشینی در ایران، گسترش سریع فیزیکی شهرهای آن است. با بروز تحولات جدید، شهرها به سرعت تغییرات و دگرگونی‌هایی را پذیرفته‌اند. این دگرگونی‌ها به شکل افزایش سریع جمعیت و رشد فیزیکی شهرها به صورت نامتعادل و ناهماهنگ بوده است. توسعه فیزیکی شهرها از ملزومات رشد شهری می‌باشد و اگر توسعه فیزیکی در شهرها مکانیابی بهینه نشوند اثرات منفی بسیاری چه از جهت زیست محیطی و طبیعی و چه از جهت عوامل انسانی برای شهرها به بار می‌آورد. بنابراین لزوم توجه به توسعه فیزیکی و جهت‌یابی توسعه شهری امری ضروری است. انتخاب مکان مناسب یکی از تصمیمات مهم برای انجام هر طرح و پروژه‌ای می‌باشد، که نیازمند تحقیق در مکان از دیدگاه‌های مختلف است. برای انتخاب مکان‌های مناسب باید حجم وسیعی از اطلاعات جمع‌آوری، ترکیب و تجزیه و تحلیل شود، تا ارزیابی صحیحی از عواملی که ممکن است در انتخاب تاثیر داشته باشد صورت پذیرد.

در این تحقیق جهت برآورد حجم نمونه از روش نمونه‌گیری کوکران با سطح اطمینان ۹۵٪ و احتمال خطای ۵٪ استفاده شده است. بر این اساس برای بررسی نقش عوامل غیر طبیعی (اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و مدیریتی) در توسعه شهر جناح ۳۸۴ نفر بصورت نمونه‌گیری ساده مورد پرسشگری قرار گرفتند. پس از جمع‌آوری اطلاعات و پردازش آنها در محیط‌های نرم افزاری spss نسبت به تحلیل داده‌ها اقدام گردید. با توجه به نتایج تحقیق نقش عوامل مذکور در توسعه شهر با توجه به مقدار کای اسکوئر عوامل فرهنگی - اجتماعی (۱۱۳/۰۶۳) درصد، عوامل - مدیریتی (۲۳۷/۰۴۲) درصد و عوامل کالبدی (۳۴۷/۰۲۱) درصد، معنادار بودن نتیجه به لحاظ آماری در سطح ۹۹ درصد، مشخص گردید که بین توسعه شهر و عوامل مذکور ارتباط و همبستگی وجود دارد. از نظر نوآوری، با توجه به اینکه شهر جناح از قدمت شهری شدن آن چندان نمی‌گذرد و هیچ مطالعه‌ای در رابطه با آن صورت نگرفته است این نوع مطالعه و تحقیق جنبه نوآوری در منطقه مزبور دارد.

با توجه به بررسی صورت گرفته در زمینه توسعه شهر جناح می‌توان پیشنهادات زیر را ارائه نمود:

- ۱- در حوزه اجتماعی، باید مشارکت شهروندان در رسیدن به برنامه‌های پایدار مدنظر قرار گیرد.
- ۲- در حوزه اقتصادی، رسیدن به منابع مالی پایدار باید مدنظر قرار گیرد و با کاهش فقر از طریق اشتغال زایی، از مهاجرت جمعیت فعال شهر جناح به کشورهای حوزه خلیج فارس جلوگیری کرد و برای رسیدن به این مهم باید از فعالیت های غیرزیست محیطی صرف نظر گردد.
- ۳- باتوجه به بررسی‌های صورت گرفته و شناسایی موانع و محدودیت های توسعه در شهر جناح و تعیین جهات بهینه توسعه شهر، می توان گفت گرایش توسعه کنونی شهر، بیشتر در جهت شرق شهر می‌باشد که با توجه به توسعه آتی شهر به طرف غرب، در نتیجه، پیشنهاد می‌شود زیرساخت های اساسی شهر مانند مراکز آموزشی، دانشگاهی، درمانی و ورزشی در محورهای توسعه آتی شهر مکان یابی شوند.
- ۴- از آنجایی که شهر جناح از شهرهای در حال گسترش و توسعه می‌باشد برای اینکه توسعه این شهر از یک گسترش متعادل برخوردار باشد، مسولان باید شهرسازی را مقدم بر شهرنشینی بدانند.

منابع

- ابراهیم زاده، آ (۱۳۹۵) به بررسی نقش پارامترهای جغرافیایی بر الگوهای توسعه فیزیکی شهرها (مورد شناسی شهر صوفیان)، فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال ۶، شماره ۲۳، ۲۳۶ - ۲۳۵.
- احمدی، ش (۱۳۹۶) به بررسی محدودیت های توسعه فیزیکی شهرها (مطالعه موردی: شهر سردشت)، فصلنامه مطالعات برنامه ریزی سکونتگاههای انسانی، دوره ۱۲، شماره پیاپی ۱۴، ۹۷۳ - ۹۵۳.
- تقوایی، م. قیومی محمدی، ح. نصیری، ی (۱۳۹۷) به بررسی و تحلیل فضایی توسعه فیزیکی شهر اقلید با استفاده از روش AHP، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، دوره ۲۸، شماره ۳، ۵۴ - ۳۱.
- حاتمی نژاد، ح. عشقی چهاربرج، م (۱۳۹۵) به بررسی مکانیابی بهینه توسعه فیزیکی شهر مراغه با تاکید بر توسعه پایدار شهری، فصلنامه آمایش جغرافیایی فضا، دوره ۶، شماره ۱۹، ۳۱ - ۱۵.
- راستگو، ع (۱۳۹۰) نقش اقلیم در بیابان زایی منطقه جناح، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد لارستان، استاد راهنما دکتر پرویز کردوانی.
- شیرازیان، ا (۱۳۷۵)، ساماندهی سکونتگاههای روستایی از مفهوم تا مصداق، مجموعه مقالات.
- قنبرزاده دربان، ه. امیر احمدی، ق. پورهاشمی، ز. پورهاشمی، س (۱۳۹۶) به بررسی مکانیابی مناطق بهینه توسعه شهر سبزوار بر مبنای شاخص های محیطی، مجله علوم جغرافیایی، دوره ۱۳، شماره ۲۷، ۱۶۹ - ۱۴۶.
- قنبری، ع. عقیفی، م. صادقی، غ (۱۳۸۹) نگرشی بر ارزیابی آسایش انسانی در شهر لار با توجه به شاخص های زیست اقلیمی جغرافیای طبیعی لارستان زمستان، شماره ۳، پیاپی ۱۰.
- کیانی، ا. ریزی، ا (۱۳۹۴) بررسی توسعه فیزیکی - کالبدی شهر فنوج بر اساس راهبرد رشد هوشمند، فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی، سال ۲۱، شماره ۲۱، ۲۸۰ - ۲۶۳.
- Delli Priscoli, (2003). "jerme: participation consensus Building and conflict Management Training", UNESCO.
- Heewon, Lee. (2009). A strategic RIS Model for sustainable Urban Growth, Management based upon Smart Growth, Department of Architecture, sun moon University
- Haughton, G. (1997). Developing sustainable urban development Models, Journal of cities, vol 14, no 4.
- Nouri, J. Maghsoudlou, B. Aboushabab. Z. (2013). Utilization multi attribute decision making models for spatial prioritization and environmental decision making in new towns. International Journal Environ Science Technology, 10.

- Richard, Peiser. (2002). Decomposing urban sprawl, Town planning Review, liverpool.1, 172. no3.
- Sanoff, Henry. (2000), "Community participation Methods in Design and planning," John wiley of sons, INC.
- Wang, xiaojun and zhenrong. (2008), "steve cinderdy", John forrester, vol. April, 28.
- Yang, f, et al. (2008: spatial analyzing system for urban land use management based on GIS and multicriteria assesement modeling. Progress in natural science,vol. 18, issue10, p1279.